

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

MENOVÝ PREHĽAD

NOVEMBER 1993

I. REÁLNA EKONOMIKA

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Ukazovatele	1992	1993					
		1.Q. ^{1/}	1.H. ^{2/}	3.Q.	Október	November	
HDP (mld. Sk, s.c.)	177,9 -7,0	41,6 -5,5	84,9 -5,3	44,0 -4,1			
Výroba ^{1/}	Priemysel (%) Stavebníctvo (%)	-13,7 6,4	-16,6 -21,1	-15,2 -21,8	-13,5 -23,6	-12,6 -24,4	-8,6 -28,6
Nezamestnanosť	(tis. osôb) (%)	260,3 10,4	306,1 12,0	318,1 12,5	350,0 13,7	351,6 13,8	357,8 14,0
Zahraničný obchod	Vývoz (mld. Sk) Dovoz (mld. Sk) Saldo (mld. Sk)	102,4 100,7 1,7	33,2 33,1 0,1	76,1 75,6 0,5	46,9 53,8 -6,9	15,6 16,8 -1,2	

^{1/} Zmena oproti rovnakému obdobiu m.r., ^{2/} Q - štvrtok, ^{3/} H - polrok

Celková **priemyselná produkcia** za november dosiahla 32,7 mld. Sk, t. j. o 2,6 mld. Sk viac ako za predchádzajúci mesiac a o 3 mld. Sk menej ako v novembri 1992.

Priemerná denná výroba svojou hodnotou 1,487 mld. Sk bola o 28 tis. Sk nižšia ako v októbri, ale za porovnateľným mesiacom roka 1992 zaostávala až o 216 tis. Sk.

I keď produktivita práce na 1 pracovníka za odvetvie ako celok dosahovala len 98,1 % novembrovej úrovne roku 1992, kladne možno hodnotiť skutočnosť, že verejný a súkromný sektor úroveň produktivity práce z novembra 1992 dokonca predstihol (vo verejnom vlastníctve o 1,3 %, v súkromnom o 0,2 %). Dosiahnuté výsledky odvetvia však boli ovplyvnené citeľným zaostávaním tzv. ostatného sektora o 27,5 % (vlastníctvo združení, politických strán a cirkvi).

Hodnota tovaru na predaj (35,4 mld. Sk) oproti novembru 1992 síce poklesla o 7,8 %, ale predaj na vývoz (13,4 mld. Sk) zaznamenal vzostup o 10,6 %

Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že novembrová úroveň sa v porovnaní s ostatnými mesiacmi roka relatívne najviac priblížila dosiahnutej mesačnej úrovni roka 1992 (v novembri rozdiel 8,6 %, v októbri 12,6 %, v septembri 13,8 %).

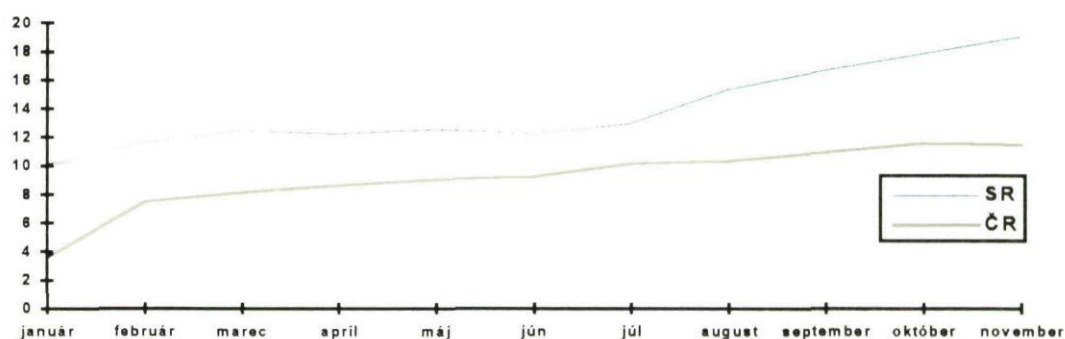
Stavebná produkcia za november vo výške 3 951 mil. Sk zaostávala za predchádzajúcim mesiacom o 39 mil. Sk, ale zároveň za rovnakým mesiacom roka 1992 až o 1,6 mld. Sk, t. j. o 28,6 %. Tento vysoký výpadok bol spôsobený problémami so zabezpečovaním zákaziek v tuzemsku (zníženie oproti novembru 1992 o 32,7 %), ale i v zahraničí (zníženie až o 61,3 %).

Na realizácii stavebných prác sa najväčšou mierou podieľali súkromné podniky. Ich podiel sa medziročne zvýšil z 32,6 % (november 1992) na 51,2 % (november 1993).

Rast **spotrebiteľských cien** sa v novembri ďalej mierne spomaľoval a bol nižší než v tomto období v predchádzajúcich dvoch rokoch.

Ceny priemyselných výrobcov (v %)

(december 1992 = 100, zmena)

Oproti októbri sa súhrnne zvýšila cenová úroveň o 1,1 %. Tento vývoj miery inflácie bol výsledkom predovšetkým podstatne nižšieho rastu cenovej úrovne v oblasti potravín. Zvýšila sa miera rastu cenovej úrovne vo verejnom stravovaní - dosiahla 1,6 % a v službách, kde sa úroveň cien zvýšila o 0,9 %.

Od začiatku roka (oproti decembru 1992) sa zvýšila úroveň spotrebiteľských cien a miera inflácie dosiahla 24,3 %.

Nezamestnanosť sa v novembri zvýšila o 6,2 tis. osôb na 357,8 tis. Miera nezamestnanosti dosiahla 14 %. Uvedený vývoj bol ovplyvnený mierne zvýšeným počtom novoevidovaných, najmä však poklesom umiestnených do pracovného procesu (8,4 tis.). Zvýšil sa počet spoločensky účelných pracovných miest, počet vytvorených pracovných miest vo verejnoprospešných prácach poklesol.

Nadalej pretrváva najvyššia nezamestnanosť v okresoch Rimavská Sobota (25 %), Spišská Nová Ves (22,4 %) a Michalovce (22 %), najnižšia bola v Bratislave (4,5 %), v okrese Trenčín (7,8 %) a v Košiciach (10 %).

II. VONKAJŠIA EKONOMIKA

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKEJ

Ukazovatele	1992	1993					
		1. Q.	1. H.	3. Q.	Október	November	
Bežný účet ^{1/} Saldo v konvertibilných menách (mld. Sk)		-0,9	-1,1	-2,5 ^{4/}			
Devízové rezervy ^{2/} (mld. USD)	Bankový systém spolu	0,7	0,9	1,3	1,3	1,3	
	Komerčné banky	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	
	NBS ^{3/}	0,2	0,3	0,6	0,5	0,5	
Hrubá zahraničná zadlženosť (mld. USD) ^{2/}	2,3	2,4	2,3	3,0	3,0		
Priemerný devízový kurz ^{4/}	SKK/USD	28,29	29,096	29,002	30,149	32,227	32,891
	SKK/DEM	18,12	17,794	17,838	18,333	19,758	19,365

^{1/} Kumulatívne hodnoty

^{2/} Ku koncu obdobia

^{4/} So zlatom v účtovnej hodnote 42,22 USD/oz

^{3/} Kurz devíza stred
Predbežný údaj

Celkové devízové rezervy NBS v novembri oproti predchádzajúcemu mesiacu poklesli o 30,0 mil. USD. Výška rezerv k ultimu novembra bola 515,2 mil. USD. Pokles rozhodujúcou mierou ovplyvnili výdavky dlhovej služby vo výške 13,4 mil. USD a platby pravidelných štvrtročných poplatkov MMF vo výške 7,3 mil. USD. Mierny odlev devízových prostriedkov bol spôsobený pasívnym saldom na devízovom fixingu vo výške 1,2 mil. USD. Objem menových swapov sa znížil oproti predchádzajúcemu mesiacu o 6,0 mil. USD

III. MENOVÉ UKAZOVATELE

Ukazovatele	1992	1993				
		1. Q.	1. H.	3. Q.	Október	November
Miera inflácie	Mesačná (%) ^{1/}				1,4	1,1
	Ročná (%) ^{2/}	10,0 ^{3/}	11,7	14,2	21,2	22,9
Peňažná zásoba M2 ^{4/} (%) ^{5/}		-3,3	0,4	3,4	4,2	6,5
Úvery komerčných bánk (%) ^{5/}		2,0	6,8	8,7	10,3	11,2
Vklady v komerčných bankách (%) ^{5/}		1,6	3,0	5,1	7,4	9,5
Diskontná sadzba (%)	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Lombardná sadzba (%)	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0
Priemerná medzibanková úroková sadzba (%)	7 dni	14,14	16,44	18,29	17,27	16,10
	14 dni	14,64	16,88	18,51	17,50	16,35
	1 mesiac	15,35	17,44	18,82	18,07	16,52

^{1/} Ku koncu obdobia

^{2/} December 1992 = 100, zmena

^{3/} December 1991 = 100, zmena

^{4/} M2 = obeživo, neterminované vklady terminované vklady a úspory vklady v cudzej mene

^{5/} 1.1.1993 = 100, zmena

Masa peňazí meraná peňažným agregátom M2 dosiahla koncom novembra 228,4 mld. Sk. Oproti stavu ku koncu predchádzajúceho mesiaca bola o 5,1 mld. Sk (t.j. o 2,3 %) vyššia.

K zvýšeniu peňažnej zásoby došlo v oboch jej základných zložkách. Peňažný agregát M1, zahrňujúci obeživo a neterminované vklady, sa zvýšil o 3,5 mld. Sk a kvázipeniaze, vyjadrujúce korunové a devízové depozitá, o 1,6 mld. Sk.

V rámci agregátu M1 došlo k nárastu hotovostného obeživa v mimobankovom obehu o 1,5 mld. Sk. Išlo najmä o postupné vyberanie hotovostí nutných pre peňažný obeh, ktoré boli v súvislosti s výmenou tisícokorunových bankoviek v predchádzajúcom mesiaci sústredené do pokladníc bánk. Druhá časť agregátu M1, neterminované vklady, vzrástla o 2,0 mld. Sk.

Peňažný agregát kvázipeniaze vzrástol jednak v dôsledku zvýšenia korunových terminovaných depozit o 0,7 mld. Sk, ako aj vkladov v cudzej mene o 0,9 mld. Sk.

Výsledky charakterizujúce činnosť obchodných bánk vrátane NBS potvrdili zvýšenie **korunových úverov** v ekonomike oproti predchádzajúcemu mesiacu o 1,9 mld. Sk, čo predstavuje medzimesačný nárast o 0,8 %. Celkový stav úverov tým vzrástol k 30.11.1993 na 254,8 mld. Sk a ich 8 %-ný prírastok od začiatku roka predstavoval 18,8 mld. Sk.

Novembrový prírastok korunových úverov sa realizoval v podnikateľskej sfére, s diferencovaným vývojom v jednotlivých sektoroch a skupinách organizácií a podnikov. Najvýraznejšie mesačné zvýšenie úverov bolo vykázané v súkromnom sektore (o 1,3 mld. Sk, t.j. o 1,3 %). Na ostatnom zvýšení v úhrnnej sume 1,3 mld. Sk sa rovnako podieľali podniky pod zahraničnou kontrolou i podniky a organizácie zatiaľ nezaraďované do sektorov. V štátnom sektore opačný vývoj znamenal pokles úverov o 0,5 mld. Sk. Nadalej klesajúcu tendenciu zaznamenali pôžičky obyvateľstva

Podľa mesačných údajov o devízovej pozícii bánk *stav úverov v cudzej mene* v objeme 8,5 mld. Sk zaznamenal len mierne zvýšenie (0,2 mld. Sk) oproti predchádzajúcemu mesiacu

Celková výška úverov v korunách a v cudzej mene k ultimu novembra dosiahla sumu 263,3 mld. Sk a index rastu od začiatku roka 110,6 %

Primárne korunové vklady nebankových subjektov na účtoch obchodných bánk vrátane NBS v objeme 192,2 mld. Sk vzrástli v novembri v porovnaní s predchádzajúcim mesiacom o 2,7 mld. Sk, t.j. o 1,4 %. Na tomto zvýšení sa rozhodujúcou mierou podieľala podnikateľská sféra s mesačným prírastkom vkladov vo výške 2,6 mld. Sk, čo predstavovalo vzrast o 3,5 %, z toho takmer polovicu v objeme 1,2 mld. Sk tvoril prírastok vkladov v podnikoch a organizáciách s verejným charakterom vlastníctva. Približne o rovnaký mesačný prírastok vzrástli vklady aj v súkromných podnikoch a organizáciách vrátane drobných živnostníkov. Vklady obyvateľstva, po výraznom októbrovom zvýšení, v novembri zaznamenali len mierny nárast o 0,1 %.

Nadalej pokračovalo zvyšovanie vkladov v cudzej mene domácich aj zahraničných fyzických a právnických osôb (rezidentov aj nerezidentov). Výška ich medzimesačného prírastku o 1,3 mld. Sk bola na úrovni priemerného mesačného prírastku. Stav k 30.11.1993 vo výške 28,0 mld. Sk predstavoval viac ako dvojnásobok objemu vykázaného na začiatku roka

Vplyvom medzimesačného zvýšenia vkladov v domácej a cudzej mene o 4,0 mld. Sk vzrástli celkové vklady od začiatku roka na 220,2 mld. Sk, t.j. o 9,0 %

Úrokové miery úverov mali v novembri klesajúcu tendenciu. Oproti októbru poklesli o 0,14 bodu a ich úroveň predstavovala v priemere za všetky banky 13,86 %

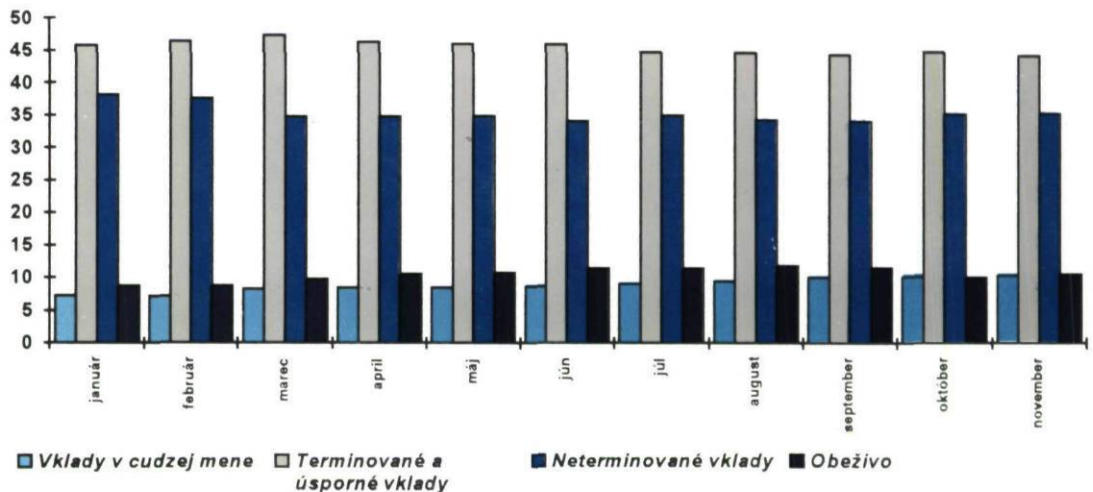
Úrokové miery strednodobých úverov vzrástli zo 16,43 % na 16,62 % a dlhodobých z 9,90 % na 10,39 %. Úrokové miery krátkodobých úverov sa znížili zo 16,18 % na 16,07 %

V súkromnom sektore a sektore obyvateľstva došlo k zvýšeniu priemerných úrokových mier úverov (zo 14,20 % na 14,39 % a z 5,31 % na 5,28 %) Vo verejnom sektore úrokové miery poklesli z 15,15 % na 14,52 %.

Priemerné **úrokové miery vkladov** vzrástli oproti októbru z 8,27 % na 8,88 % hlavne v dôsledku zvýšenia úrokových sadzieb terminovaných vkladov (z 13,13 % na 14,25 %). Neterminované vklady, ktoré predstavovali 44,3 %-ný podiel z celkových vkladov vzrástli iba nepatrne. Vyšší pokles priemernej úrokovej miery zaznamenali dlhodobé vklady (zo 17,71 % v októbri na 15,63 % v novembri). Oproti októbru vzrástli úrokové miery krátkodobých vkladov z 12,40 % na 13,59 % a strednodobých vkladov z 13,32 % na 14,81 %. Priemerné úrokové miery vkladov obyvateľstva vzrástli z októbrových 9,92 % na 11,06 % v novembri.

Na krytie schodku bežného hospodárenia ŠR uskutočnilo MF SR v priebehu novembra 4 riadne emisie štátnych pokladničných poukážok. Súčasne prešli do hodnoteného mesiaca 4 emisie z mesiaca október. Priemerný objem ŠPP na trhu dosahoval v novembri 8,6 mld. Sk

Štruktúra menového agregátu M2 (v %)

Na kapitálovom trhu prebiehal v novembri opakovaný predaj dvoch emisií štátnych dlhopisov - č. 006 a č. 007. Z emisie č. 006 sa za november predali dlhopisy v celkovej čiastke 250 mil. Sk. Objem predaných dlhopisov od začiatku predaja sa tým zvýšil na 946,5 mil. Sk, čo predstavovalo 84,2 % z celkového objemu emisie. Z emisie č. 007 dosiahol novembrový predaj dlhopisov čiastku 526,03 mil. Sk, čím sa objem ich predaja celkom zvýšil na 531,13 mil. Sk, t.j. 53,1 % z jej celkového objemu

Pre bankový sektor bol stanovený úverový priestor na poskytovanie úverov podnikom a obyvateľstvu v pôvodných 269,5 mld. Sk na 265,0 mld. Sk. Ku koncu novembra bol využitý na 99,0 % pri jeho nedočerpaní o 2,6 mld. Sk. Index rastu oproti východiskovému stavu predstavoval 110,6 %. V novembri sa výraznejšie prejavili opatrenia zamerané na presun objemového čerpania poskytnutých refinančných úverov prostredníctvom jednotlivých tranží refinancovania.

Zmenkové obchody boli realizované k 30.11.1993 v objeme 5,2 mld. Sk (51,0 % z celkového refinancovania), čo je zníženie oproti októbru o 0,9 mld. Sk. Rovnomerne poklesol tak reeskont zmeniek, ako aj eskont zmeniek na podporu exportu.

Aukčný refinančný úver, ktorý sa má stať ťažiskovým nástrojom refinancovania, sa na celkovom refinancovaní podieľal ku koncu novembra 49,0 % (5,0 mld. Sk) Jeho objem vzrástol k ultimu novembra oproti predchádzajúcemu mesiacu o 2,5 mld. Sk, čo je najvyšší medzimesačný rast od začiatku roka. V mesiaci novembri sa uskutočnilo 5 aukcií, v ktorých ponúkla NBS spolu 7 mld. Sk. Umiestnené boli, v závislosti na ponúknutej úrokovej sadzbe obchodnými bankami, v 9 peňažných ústavoch. V jednotlivých aukciách bola dosiahnutá úroková sadzba v rozpätí od 14,7 % do 17,4 %.

Lombardný úver dosiahol koncom novembra nulový stav vplyvom obmedzujúcich opatrení uplatňovaných pri tejto forme refinancovania.

Povinné minimálne rezervy pre celý bankový sektor boli stanovené na november v priemernej výške 12,1 mld. Sk. Pri skutočne vykázanom priemernom stave 12,3 mld. Sk boli povinné minimálne rezervy naplnené na 101,7 %.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

IV. VLÁDNY SEKTOR

Ukazovatele		1992	1993				
			1.Q.	1.H.	3.Q.	Október	November
Štátny rozpočet	Prijmy (mld. Sk) ^{1/}	115,9	23,0	64,4	104,6	115,2	129,7
	Výdavky (mld. Sk) ^{1/}	123,8	34,0	79,2	120,5	132,0	145,7
	Saldo (mld. Sk)	-7,9	-11,0	-14,8	-15,9	-16,8	-16,0
Čistá pozícia vlády voči bankovému systému (mld. Sk) ^{2/}		42,9	51,0	55,1	49,5	50,1	51,1

^{1/} Kumulatívne hodnoty

^{2/} Bez zahraničných úverov

Oproti stavu k 31. októbru došlo v novembri k miernemu zlepšeniu situácie v rozpočtovom hospodárení Slovenskej republiky, keď deficit klesol zo 16,8 mld. Sk na 16,0 mld. Sk. Pozitívnu dynamiku vykázali rozpočtové príjmy (ich výpadok sa znížil zo 16,6 mld. Sk na 15,3 mld. Sk), hlavne v nedaňových príjmoch, výbere cla a isté zlepšenie bolo vykázané aj v príspevkoch na dôchodkové, nemocenské a zdravotné poistenie a zamestnanosť. Dane z príjmov a tuzemské dane za tovar a služby (t.j. daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane) boli inkasované zhruba na úrovni alikvotného podielu z ročného rozpočtu.

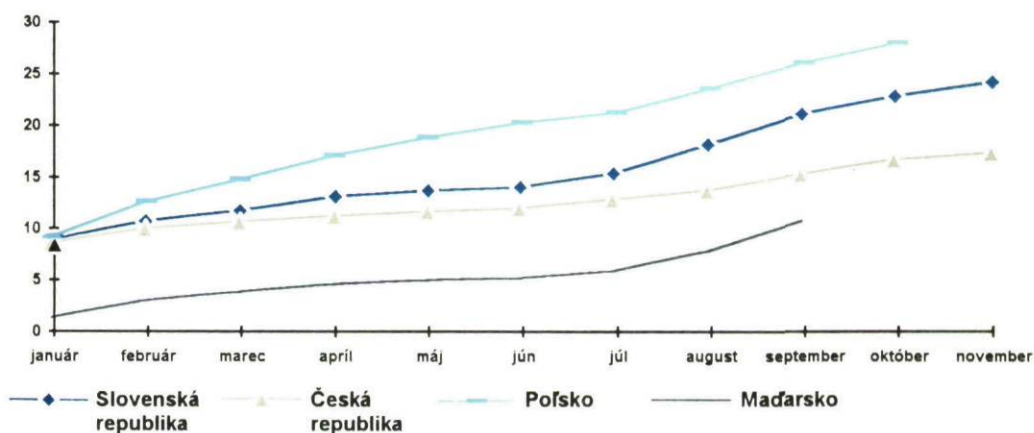
Na druhej strane došlo k prekročeniu mesačných výdavkov o 0,5 mld. Sk, čo bolo spôsobené hlavne nárastom výdavkov v kapitole Štátny dlh. Je zrejme, že ročná rozpočtovaná potreba bola podhodnotená. Negatívny vývoj tejto položky bol čiastočne kompenzovaný úsporami v neinvestičných výdavkoch rozpočtových a príspevkových organizácií a bežných transferoch podnikateľskému sektoru.

Denná pozícia deficitu v hodnotenom mesiaci sa pohybovala od 16,1 do 18,7 mld. Sk

Nevykrytie výkyvov v bežnom hospodárení štátneho rozpočtu štátnymi pokladničnými poukážkami si vyžadovalo naďalej poskytovať priamy úver NBS na krytie deficitu v štátnom rozpočte, ktorý v novembri vykazoval hodnoty 6,7 až 9,0 mld. Sk.

Zadlženosť vlády SR voči bankovej sústave vrátane korunového krytia zahraničných úverov k 30.11.1993 bola 47,0 mld. Sk, z toho NBS úverovala 34,0 mld. Sk.

Indexy spotrebiteľských cien (v %) (december 1992 = 100, zmena)

V. INFORMÁCIE

Dňa 10. januára 1994 skončila platnosť poslednej okolkovanej bankovky v nominálnej hodnote 500 Sk. Týmto dňom ostávajú v peňažnom obehú už len nové slovenské bankovky a mince.

Dňa 12. 1. 1994 sa začali rokovania Európskej banky pre obnovu a rozvoj (BERD) a predstavenstva akciovej spoločnosti Závod SNP Žiar nad Hronom o poskytnutí pôžičky na dokončenie modernizácie a rozšírenie výroby hliníka. BERD by mala pre Závod SNP uvoľniť 110 mil. USD a zároveň by vstúpila do novovytvorenej spoločnosti Slovalco, a. s., jednej z dcérskych spoločností ZSNP, s kapitálom 15 mil. USD. Rokovania by mali rozhodnúť o poskytnutí ďalších tranží.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Týždenný pracovný pobyt absolvovali v Bratislave experti Svetovej banky. Na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR konzultovali a dotvárali projekt transformácie sociálnej sféry na Slovensku.

- Európska banka pre obnovu a rozvoj sa po podrobných analýzach stavu bankového systému SR rozhodla, že určitú časť svojho kapitálu vloží do Poľnobanky a Tatra banky.
- Slovensko bolo s účinnosťou od 1. januára 1994 stiahnuté zo zoznamu COCOM -zoznamu krajín, do ktorých je zakázané vyvážať vyspelé technológie.
- Zakladajúcu zmluvu akciovej spoločnosti Elektrárne Mochovce (EMO) podpísali 19. 1. 1994 v Bratislave predstavitelia š.p. Slovenský energetický podnik (SEP) a Electricité de France. V zmysle zakladajúcej dohody sa na základnom majetku novej spoločnosti podiela francúzska strana 51 %, podiel SEP je 49 %. Spoločnosť prevezme prvý a druhý blok jadrovej elektrárne v Mochovciach. Zmluva umožňuje aj účasť zahraničných investorov (najmä nemeckej Bayernwerk) a očakáva sa tiež finančná angažovanosť Európskej banky pre obnovu a rozvoj a ďalších inštitúcií.
- Najväčšia medzinárodná spoločnosť zaoberajúca sa ťažbou, transportom a spracovaním ropy, zemného plynu a ďalších nerastrných surovín Shell vstúpila na slovenský trh zaregistrovaním spol. s r. o Shell Slovakia. Shell bude ponúkať vodičom na Slovensku svoje výrobky a služby prostredníctvom siete čerpacích staníc, ktoré plánuje vybudovať. Ročne majú investície Shell na Slovensku dosahovať výšku 6 až 8 mil. USD.
- Bratislava je na druhom mieste medzi mestami celého sveta v hodnotení britskej firmy Corporate Location z ankety predstaviteľov vplyvných poradenských inštitúcií o perspektívach budúceho hospodárskeho rozvoja z dlhodobého hľadiska.

Vydáva:
NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
Štúrova 2, 818 54 Bratislava

Kontakt:
Odbor verejných informácií NBS
tel.: 364 349, 210 34 05, 210 34 14
fax: 210 34 12